

L
LECTURA

215

GASTRONOMIA

Cuina arquitectònica

Palla per als rucs

Una de les paradoxes més xocants d'aquesta societat hiperventilada i postmoderna és el fet que, en una època en la qual, des del món acadèmic, més es valora l'especialització del coneixement, més altaveus socials tenen aquells que opinen sobre qualsevol tema: tertulians, tuitaires i xarlatans en general. Alguns n'han fet un ofici. Són persones que aprofiten la tribuna pública per parlar, amb seguretat i amb tot d'expert, sobre política, sobre història, sobre llengua o sobre la gestió d'una pandèmia. Sempre han existit. Són els voltors del safareig vestit de seriositat. Són els totòlegs (terme que, segons Josep Murgades, "serviria per designar, amb un deix inequívocament irònic, la persona que passa per saber de tot i capaç, en conseqüència, de pronunciar-se absolutament sobre tot"). Fins fa uns anys, podíem sentir-los a la barra del bar, al banc de la plaça o a la sobretaula d'un dinar familiar. Ara, en canvi, alimenten el seu ego a base de proclamar sentències a la ràdio, a la televisió, en una columna al diari o des de les xarxes socials. N'hi ha que, fins i tot, es permeten la frivilitat de criticar que algun expert envaeixi un camp en el qual no és especialista (darrerament, per exemple, més d'un tertulià totòleg s'ha posat les mans al cap quan un científic

fic ha donat el seu parer sobre la gestió política de la crisi sanitària derivada de la COVID). Els mitjans els dediquen hores cada dia i les xarxes (que permeten que qualsevol mortal amb accés a internet es converteixi en un totòleg) en multipliquen el nombre. Boca-molls de mena, argumenten sobre qualsevol qüestió amb una seguretat que posa la pell de gallina. Parlen de "la gent" com si ells no en formessin part, deixen anar tòpics de la totologia com "fer-se trampes al solitari", "tot és política" o "engegar-se un tret al peu" i pontifiquen sobre conceptes com "democràcia" o "llibertat". Difícilment es posen d'accord els uns amb els altres, perquè cadascun defensa amb vehemència una postura monolítica (la seva veritat) i, sovint, el seu paper es basa més en la forma que en el fons, en la capacitat per mantenir el desacord que en la voluntat de buscar sintonia. La seva existència i, sobretot, el ressò que aconsegueixen, són un recordatori de fins a quin punt la humanitat és capaç d'aferar-se a la banalitat i elevar la ximpleria a la categoria de dogma. Resulta més fàcil seguir el xarlatà que el veritable expert, perquè l'explicació de l'expert és avorrida, no sempre pot ser prou categòrica i no està revestida d'espectacle mediàtic. De tota aquesta parafernàlia verbal buida, a casa, fa anys havia sentit a dir que era "palla per als rucs", és a dir, menjar per entretenir la gana, sense aliment. Al capdavall, la saviesa popular sempre té una sentència per posar cadaescú al seu lloc.

Una suma d'art

És fàcil pensar, en un primer moment, que mons creatius tan allunyats com el de l'arquitectura i el de la gastronomia poc tenen a veure però, si reflexionem una mica, comprovarèm que sí. I si no volen trencar-se el cap, avui presentem un exemple claríssim. Es tracta d'Archicookture, el projecte personal de la lleidatana Alexa Trilla que barreja els dos conceptes en els esdeveniments que organitza i en els quals té importància des de la presentació de les taules fins a la quantitat i les característiques del menjar i, esclar, l'ecologisme evitant la producció de residus. Tota una proposta amb molt de futur.

04. Per menjar amb la vista

REPORTATGE. Alexa Trilla converteix els aliments en obres d'art efímeres.

12. Entrevista

ROGER PERA. L'actor català parla de les addiccions de la seva vida i el llibre en què les plasma, *Èxit*.

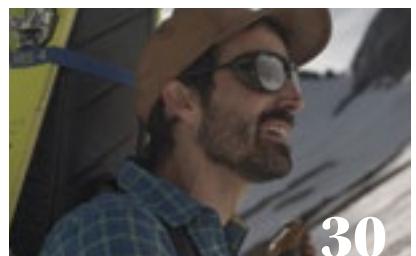

12. Història

REPORTATGE. Les raons del valor de la paleontologia en general i l'estudi dels fòssils en particular.

A la portada: Alexa Trilla en plena feina, per Archicookture

N. 1.161 / 23 D'AGOST DEL 2020

20. CIÈNCIA

21. RELATS DEL CONFINAMENT

29. EN FORMA

30. PERFIL

32. ENLLÀ

34. LA GASTRO-TECA

35. ENTRE COPES

36. MODA

38. VIATJAR

40. NOTES AL MARGE

43. LA TRIÀ

44. 2.0

45. N'APPS I COLS

47. RACONS AMB ENCANT

36

GASTRONOMIA

Entre plànols i fogons

GASTRONOMIA

“Menges més pels ulls que per la boca”. És una frase que de ben segur tots hem sentit dels nostres pares o avis. L’arquitecta i cuinera lleidatana Alexa Trilla ha aconseguit donar el tomb com un mitjà a aquest “retret” perquè sí, les seves creacions gastronòmiques entren per la vista, però també les agraeix l’estómac. Ella és l’ànima d’Archicookture.

Per R. BANYERES / Fotos d’**ARCHICOOKTURE**

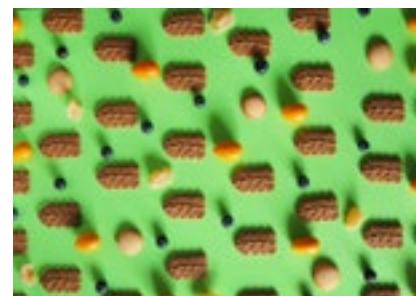

ESCENARIS ESPECIALS. Aquests camps de lavanda es van convertir en un escenari perfecte per gaudir d'un àpat.

POSTRES. Si les postres són el colofó perfecte d'un àpat, quan tenen aquesta presentació ja són bones només de mirar-les.

Afirmar que és filla del seu pare i de la seva mare és, evidentment, una obvietat. Ara bé, en el cas de la lleidatana Alexa Trilla Barahona (1990) és molt més que això. Filla d’un interiorista i d’una metge nutricionista, ella exerceix com a *food designer*, que vindria a significar “dissenyadora de menjar”. A la pràctica, vol dir que cada cop que la criden per organitzar un esdeveniment en què la part gastronòmica hi té un paper important, ella ho converteix en tota una obra d’art. Això sí, efímera i suculenta. És l’ànima d’Archicookture (www.archicookture.com). Po-

EN PETIT FORMAT. Culleretes de cafè comestibles i diferents formats de galetes. Tot amb presentació impecable.

dríem dir que Trilla ha crescut entre plànols i fogons. Per tant no és estrany que es decidís a estudiar Arquitectura. Ni que, quan va tenir la possibilitat de fer un Erasmus, es collís la ciutat italiana de Milà, on “podria tractar amb profunditat el disseny de productes i de mobiliari”, segons explica ella mateixa. Aquest binomi, el de l’interiorisme i el disseny, ha donat noms i resultats força interessants al llarg de la història. El finlandès Alvar Aalto, el danès Arne Jacobsen o el suís nacionalitzat francès Le Corbusier en són bons exemples. I més contemporàniament la iraquiana Zaha Hadid o Philippe Stark, aquest darrer arquitecte però sobretot dissenyador de

gairebé tot allò diví o humà, de ras-palls de dents a motocicletes, passant per sanitaris. De fet, l’arquitectura i el disseny han anat de la mà des de l’inici de la professió. Ara bé, Alexa Trilla ha fet un pas més enllà i el seu interès pels productes i el mobiliari ha derivat també cap a la gastronomia. Si els noms esmentats dissenyen peces perdurables, ella s’ha decantat per allò efímer. Allò que entra pel gust, sí, però també per l’olfacte, el tacte i la vista. El resultat són petites obres d’art que es poden posar a la boca en una sola mossegada.

El seu sentit de l'estètica ha comportat que des de sempre hagi pensat en ‘mossegades individuals’ és a

dir, a no compartir d'un mateix plat, i que cadascú sàgafi les seves pròpies raccions. "Això primer queda molt maco però quan ja s'han agafat dos o tres cullerades... l'efecte visual que fa deixa molt que desitjar", explica Rient. "Tampoc m'agrada compartir quan no coneix el company", confessa. Una apostà que en els dies que corren –en plena pandèmia de Covid-19 i amb les receptes de distància, mans, higiene repetides com un mantra, potser l'únic que a hores d'ara es demostra

efectiu sense excepcions– es converteix en més que una necessitat. A més, estèticament ajuda a crear mosaics preciosos de color i forma que no deixen indiferents els assistents a l'esdeveniment.

Tot i que Archicookture va néixer oficialment el febrer de 2019, segurament rondava pel seu cap des de feia temps. Formada entre Reus, Milà, Londres o Barcelona, per citar algunes ciutats, ja quan es va traslladar a la ciutat italiana per cursar un Erasmus d'Arquitectura pensant

en els estudis de disseny, i es va endinsar en el disseny gastronòmic, ja es va adonar que allò era "molt bonic, però no es podia menjar". Així que la maqueta del seu projecte de final de carrera –un mercat que a la nit es transformava en espai gastronòmic i aprofitava tot allò que havia sobrat–, la va fer de xocolata. En acabar la presentació, la va trencar i la va compartir amb els assistents. "Hi havia estat treballant durant dos anys, i en un moment, tothom gaudia, va ser una experiència

DELICADESA. Les seves creacions són delicades obres d'art que es poden posar a la boca.

molt maca”, recorda. Va ser quan va decidir seguir per aquest camí. I es que en tornar de l’Erasmus, mentre acabava Arquitectura i el projecte de final de carrera, s’havia anat formant en cuina a l’escola Hofmann de Barcelona. I va ser quan va decidir tornar a Itàlia per treballar en un restaurant de tres estrelles i aprendre de la part més perfeccionista, la presentació, etc. I en acabar, a la Xina. En un hotel de Macau creava benvingudes personalitzades per als clients. “Sabíem que, per exem-

ple, a un hoste li agradava molt la pera i aleshores li feiem un pastisset de pera. És cert que era una mica de luxe, però també molt exclusiu i molt divertit”, recorda. Arran d’això va voler aprofundir més en el dolç, cosa que la va portar a viure a ciutats com Londres, o països com França i Itàlia, entre altres. De fet, ha treballat en més de 30 països de quatre continents.

Té molt clar què busca. “La idea sempre ha estat interactuar molt amb la part experimental del men-

jar. M’agrada veure com la gent interactua i gaudeix del menjar”, explica, abans d’afegir que “no es tracta només d’asseure’s a taula i utilitzar el ganivet”. L’Alexa ho prepara com “una experiència per treballar tots els sentits: el gust és el més important, però també cal tenir en compte les olors, la vista i el tacte”. Sempre, evidentment, treballant un bon producte. “En segons quines ocasions, el sol fet de com és la forquilla o com agafem un determinat aliment ja li canvia

una miqueta el gust, perquè depèn de com t'ho posis, a vegades passa pel nas d'una manera o una altra". "És una mica aquest joc dels sentits", afgeix.

Archicookture és la mescla de tot això i més, el que va aprenent cada dia. "He anat fent projectes a diferents ciutats i marques que em demanaven sobretot, inauguracions d'espais". També té clients privats que volen viure i tastar aquesta experiència de la interacció entre el menjar, l'espai i la gent. Uns assistents que no acostuma a asseure a taula, sinó que prefereix que interactuin entre ells i amb el lloc que els acull. És per això que no resulta estrany que en els seus esdeveniments els plats "surtin" de les pa-

INTERNACIONAL. Una de les creacions que va fer a Istanbul.

rets o “baixin” del sostre. Un bon exemple va ser la presentació de la Casa de Fusta a Lleida, un dels primers projectes que va fer a la ciutat. “Busco que la gent jugui i per això també procuro que no hi hagi ni cambrers ni cadires”.

Una part molt important de tot plegat és la filosofia de residu zero.

“D’algun manera, el menjar és l’escultura i quan aquest desapareix, només en queda l’esquelet”, explica. Acostumada a acompañar el seu pare a les obres, està familiaritzada amb el profit que es pot treure de materials purs com la fusta, el paper o el cartró.

A més dels esdeveniments, entre

els apartats que tracta Trilla, hi ha també el de Menjar&Dolços, en què a banda d’especialitzar-se en xocolata també ha fet galetes i pastissos personalitzats. I encara un altre: fa ceràmica, quelcom que va començar en certa manera per aconseguir les vaixelles perfectes per a un plat concret.

ALEXA TRILLA
ARQUITECTA I CUINERA

“M’agrada veure com la gent interactua i gaudex del menjar”

Com va començar a barrejar arquitectura i cuina? Estudiava Arquitectura i a quart vaig tenir l’oportunitat de fer un Erasmus a Milà perquè allí tocaven molt el tema del disseny. El disseny del producte, del mobiliari, és un sector que m’interessa. Vaig agafar una assignatura que es deia Food Design, que vindria a ser com Disseny del Menjar. Va ser quan vaig començar a interactuar amb la gastronomia.

Però li faltava quelcom. Sí. Vaig trobar a faltar una mica que treballàvem molt amb els aliments però no eren co-

mestibles. Tot era molt bonic, però no es podia menjar. Faltava alguna cosa [riu]. En tornar vaig estudiar a l’escola de cuina Hofmann de Barcelona, mentre feia el projecte de final de carrera. Vaig fer la maqueta de xocolata i quan vaig acabar la presentació la vaig trencar i la vaig repartir entre tots els assistents. Va ser molt maco, vaig poder compartir el moment amb tothom a través del menjar. Aleshores vaig decidir seguir.

Què la satisfà del projecte? M’agrada veure com la gent interactua i gaudex amb el menjar.

ENTREVISTA

Roger Pera: “La vida que tinc ara és la que m’agrada, per fi. I la protegiré com sigui”

Fill de l’actor Joan Pera. I això marca. Viu el triomf des de ben jove i toca el cel de la popularitat en el teatre i el cinema. Però darrere d’aquesta vida aparentment esplendorosa, hi ha una necessitat de ser estimat i aplaudit. Una dèria de treballar intensament i una fugida sempre present, cap a l’infern de la cocaïna. Roger Pera té el valor d’explicar-ho tot en el llibre *Èxit. On tot comença* (Angle Editorial). Perquè ara sent que tot ha tornat a començar.

Per JORDI VILARRODÀ / Fotos: ALBERT LLIMÓS

Quan parlem amb escriptors, soLEN COMENTAR que el seu llibre l’han gaudit, alguns que els ha fet patir. Un llibre tan especial com aquest, de quina manera es viu? Hi ha sofriment, al’escrivre’l, o hi ha alleujament?

Quan em pregunten, a vegades, si aquest llibre ha estat terapèutic,

dic sempre que no. Jo n’he fet moltes, de teràpies. He patit, sí. I he patit perquè segueixo essent molt exigent, és de les coses que no he canviat. Hem vist a les pel·lícules aquella imatge de l’autor que està escrivint i estripa el paper, tot enfadat... doncs això m’ha passat. I en alguns moments, allò que hi ha encara em toca. He volgut fer un llibre curt, cinematogràfic, que el lle-

gís gent que no sol llegir, sobretot els joves. Volia que sortís com me l’havia imaginat.

— És molt directe, és com si el sentíssim parlar i no s’hagués posat filtres.

De fet, jo soc molt així de dir les coses tal com són i m’agrada la veritat. Per això, quan jo en algun moment mentia –i quan tens una adicción menteixes molt– em feia mal.

En el fons, ha estat un procés bonic, el d'escriure *Èxit*. Tenia clar que el volia treure quan estigués preparat... no el llibre, sinó jo. Perquè treure el llibre vol dir parlar molt de tot això. Pocs dies abans de Nadal, per cert, va ser el moment en què vaig decidir-me a enviar-lo a l'editora. Al cap d'una setmana no em contestava i jo, impacient, li truco. La resposta: "Roger, has trigat qua-

tre anys a escriure aquest llibre, ara espera't". El mateix quan vaig anar a la ràdio, a parlar amb Gemma Nierga de tota aquesta història. Li vaig dir que sí a la segona o tercera vegada que em trucava.

— En qui pensa quan escriu aquest llibre? Ha parlat dels joves...

En principi, amb tothom. És una cosa que ja tinc quan dirigeixo o

faig teatre, penso en tothom. Tot i que he de dir que faig aquest llibre, sobretot, per la necessitat de parlar-ne. Tinc una història potent, amb un final feliç: la família d'on vinc, tot el que m'ha passat, les anècdotes... i una pedra que se'm posa al mig del camí. Tinc una adiccio, i això em fa passar moments terribles. Però no és un llibre trist ni dramàtic: jo soc un *tio* positiu, vital, alegre, i el llibre és així. Però volia parlar de l'addicció, sí.

— Un tema tabú, encara...

I estic molt tip que sigui un tema tabú. Als americans els superem en moltes coses, segur, però d'aquests temes en parlen obertament. Podem dir que aquesta tarda se'n van a una reunió d'Alcohòlics Anònims i no passa res. Ben Affleck se'n va anar a la cerimònia dels Oscars amb el seu terapeuta perquè el vigilés. I aquí ho amaguem, perquè encara ho associem amb els diners o la pobreza. I no és així, molts dels meus companys de teràpia eren gent amb professions liberals. Què passaria si no parléssim del coronavirus? Que estaríem tots infectats. Doncs això és el mateix, i les addiccions són a l'ordre del dia: a la marihuana, a les màquines escurabutxaques, a les drogues sintètiques, a la prostitució, al tabac... Fixi's bé que si no tenim una addicció nosaltres, algú del nostre entorn segur que en té. Jo vaig descobrir que la medicina per solucionar el meu problema va ser parlar-ne, i vull posar el meu granet de sorra perquè no sigui tan difícil fer-ho.

— La vida d'algú que puja a l'esenario amb 8 anys i que amb 13 fa el seu primer doblatge d'èxit, i a partir d'aquí entra en una exposició pública constant, no pot ser com la de tothom...

Quan comences de petit, alguna cosa fallarà segur. Perquè et deixes un procés per fer, que és imprescindible. De petit jo estava fent *Planeta imaginario*, al teatre o doblant... i

que bé que ho fa aquest nen! Però si aquest nen no s'estima, que era el meu cas, és un problema. Per això el llibre es diu *Èxit*, perquè el nen Roger Pera es va començar a alimentar d'això. Després va ser adolescent, va voler canviar i anar de James Dean per la vida, per tenir èxit amb les noies. Després va voler ser el millor amic, el millor germà, el millor nòvio, el que més treballa del món... la necessitat d'èxit era el que a mi malimentava. Però tot això llavors no ho sabia, ho sé ara. Jo no era feliç, i em refugiava en la feina.

— Però no era un patiment, la feina. Vostè explica que juga, que no ho fa per obligació.

Sí, és clar, perquè tots els meus amics eren de la professió, i eren més grans que jo. És clar que m'ho passava bé, però això no vol dir que em sentís bé, que no volgués ser més alt o més prim o tenir més amics. Els humans som fràgils, i a aquesta edat més. No vaig tenir una infantesa trista, al contrari. El que em va fer més mal va ser l'adolescència, que és molt fotuda.

— És el moment del James Dean. O tal com el defineix al llibre, el “Roger sense causa”. Quan anava amb aquesta actitud, estava actuant també?

És el personatge que ens creem quan no estem contents amb nosaltres mateixos. A sobre l'escenari, és quan jo no actuava. Sempre he dit que l'actor no menteix, que treballa amb la veritat. I ara sí que visc tranquil, perquè el que hi ha fora de l'escenari també és de veritat. La droga et fa mentir, com deia abans: als pares, a les nòvies... I pels valors que tinc, això em feia sentir molt malament.

— La seva popularitat esclata amb *Poblenou*. Ara costa d'imaginar-se l'impacte que va representar, aquella sèrie!

Era com ser Justin Bieber! Recordo sortir de casa i sentir-me tan observat... Hi havia una part del pú-

ROGER PERA

“Vaig descobrir que la medicina per superar el meu problema va ser parlar-ne”

“Crec que el teatre viurà fent petits invents però, en canvi, les produccions grans, fins que no hi hagi la vacuna”

blic que no sabia si era l'actor o era de veritat. Com que em va tocar el paper de dolent, hi havia gent que em parava pel carrer i m'insultava! És normal, en aquell moment era el primer. Després vaig fer *Germans de sang* i la gent esperava sortint dels teatres per demanar autògrafs i fer-se fotos, però per *Poblenou*.

— *Germans de sang* és el seu primer gran moment teatral?

Va ser el primer gran èxit, però el moment en què em vaig sentir consagrat com a actor va ser amb *Calígula* d'Albert Camus, amb la versió que es va fer per a Estudio 1 de TVE, l'any 2001. Potser no el van veure molt espectadors, però la professió sí que el va veure. I tothom em va felicitar. És un paper molt difícil, i altres actors, com Imanol Arias o Luis Merlo, l'han fet amb més de 40 anys. Jo el vaig fer amb 28 anys. En aquell moment, després de *Calígula* i d'haver fet dos anys abans el *Mozart d'Amadeus* amb Lluís Soler, sí que vaig pensar que potser m'obl-

dava definitivament d'estudiar psicologia o dret i em dedicava a això.

— A Madrid, va fer l'*Amadeus* amb Pepe Sacristán de parella en el paper de Salieri. El volia a vostè.

Tractar Pepe Sacristán i fer-me amic d'ell és un dels grans regals d'aquesta vida. Ens continuem trucant i veient quan podem. Quan havíem de començar els assajos al Teatro Nuevo Apolo de Madrid, va dir al productor que no ho faríem si no arreglava els camerinos de tots els actors igual que ho havia fet amb el seu. I ho va aconseguir. A part de ser molt gran actor, és molt noble.

— Va ser quan feia *Amadeus*, justament, quan Mercè Lleixà li va dir una cosa que seria premonitoria: que havia demostrat tenir talent, però que s'agafés fort perquè en aquest país “això vol dir que tindràs molts problemes”.

I m'ho va deixar per escrit, en una carta que em vaig trobar al teatre l'endemà d'una funció. Això és el que em va dir, i ho he pensat moltes vegades. A mi m'ha costat d'acceptar-ho, però en aquesta professió no pots agradar a tothom. De fet, jo anava preparat pel meu pare, que després dels seus grans èxits també ha tingut patacades. No sé si és pel país, si la gent som així, o què. I ara estic en un punt que m'ha passat, tot això. Penso en el que em vingui a partir d'ara, que és un regal. Com ara, que m'han dit que volen fer-me una prova per a *La casa de paper*. I si tot va bé, i el coronavirus ens deixa, farem un espectacle d'*Èxit*. Jo i una pianista.

— Cinema amb *Havana Blues* rodada a Cuba, el *Jesucristo Superstar* que arriba als escenaris de Londres, sèries d'èxit com *Hospital Central*, doblatges sense parar, i mil coses més. Per què, amb tanta feina i èxit, tenia encara l'autoestima baixa?

Si la vida només s'aguanta per la feina, malament. La meva feina va molt lligada a la frustració: pots es-

trenar una obra de teatre i que no vingui ningú, pots fer un càsting i que no t'agafin, fins i tot pots anar a veure una obra i pensar que és a tu que t'hauria agradat fer aquell paper. Mesos que tens feina i altres que no en tens gens. Jo sempre estava pendent dels altres. Per què ho necessitava? És igual que la droga, pots estar-hi enganxat. I també, igual que la droga, és un iceberg: hi ha el que veiem a sobre, i el que hi ha a sota, que és molt més gran. Per què necessitava tant la feina? Per què necessitava drogar-me per anestesiar el dolor? Què em feia mal?

– Ha trobat les respostes?

Aquest és el treball personal que has de fer, el que has de canviar. I jo he après a canviar moltes coses de la meva vida que no em feien bé: no exigir-me, aprendre a avorrir-me... He demanat als nebots que m'ensenyan a jugar a la consola! Això no ho podia fer, abans: necessitava adrenalina. Quan consumia, no ho feia cada dia sinó de tant en tant, com a premi. Però què passa si ets addicció? Que comences i no pots parar.

– Però la seva feina continua es-sent d'adrenalina...

Sí, la meva feina et fa volar: una obra de teatre, un rodatge, fins i tot un doblatge. L'altre dia en parlava amb Pep Sala, i coincidíem. Surts d'un concert o d'un teatre, tot ha anat bé, un èxit... i arribes a casa, i pots sentir-te sol. Jo em posava a consumir. Però he après a viure d'una altra manera: potser ara m'encanta anar a prendre'm un refresc amb la gent que ha vingut a teatre, o anar a casa i llegir o escriure. He canviat l'ordre de prioritats.

– Ha après a dir que no? Al llibre explica que feia autèntics equilibris per combinar feines, perquè sentia que allò que li oferien era per vostè, i no s'ho podria perdre!

Sí, com quan estava rodant *Habana Blues* a Cuba i sense permís de Benito Zambrano, el director, em vaig escapar a Mèxic per fer el doblatge de *Tobey Maguire* a la segona part de *Spiderman*. És que havia de ser la meva veu! Ara he après a dir que no, i que ho faci un altre si jo no puc. La vida que tinc ara és la que

màgrada, per fi, i ho protegiré com sigui. Avui he tingut un dia força embolicat? Doncs demà no faré res. Sap quin és l'avantatge de ser una persona addictiva? Que també et pots enganxar a la vida sana.

– De fet, al llibre ho descriu: va ser quan feia teràpia i arribat un moment, ja es va sentir desconectat del personatge Roger Pera.

Per força. No perquè hi estigués obligat, eh? Que estava en un lloc molt bonic i podia haver marxat quan volgués. És perquè, per primera vegada des de que tenia 8 anys, no tenia feina! Bé, sí que en tenia, la de rampinar males herbes i altres feines físiques. De fet, a mi potser em va costar més de desconectar que a altres companys, però ho vaig fer. Al principi, penses que tots els altres sí que estan malaament, però tu no. Fins que t'adones que tot el que han passat ells, també ho has passat tu! Jo vaig fer dos tractaments, aquest que explico i un altre posterior. El primer, per recuperar coses com la família i el segon, per recuperar-me a mi mateix. Per aprendre que el cervell, durant molts anys, anirà tirant cap allò que ell li agrada. I això ho has de sentir molt endins, molt.

– Parlem del teatre en aquest moment. Com veu la situació? Es va trobar amb obres en cartell quan es va declarar l'estat d'alarma. Pot continuar fent-les?

Vaig tornar amb *Orgasmos*, on som dues persones a l'escenari. Si tens un teatre de 400 personnes, i te'n deixin venir 150, pots tirar. Una mica per amor a l'art, però pots. Ara bé, a les obres més grans com *Papá Mozart*, que feiem amb el meu pare, i que vol dir que hi ha actors, músics... podíem ser entre 20 i 50, segons si l'orquestra era de cambra o simfònica. Crec que el teatre viurà fent petits invents, però les produccions grans, fins que no hi hagi la vacuna.

DIPLOMYSTUS SP.

Peix d'aigua dolça. 55 milions d'anys.
USA

PALEONTOLOGIA

El valor dels **FÒSSILS**

El coneixement dels fòssils ha interessant des de ben antic. La paleontologia significa, ni més ni menys, obrir portes a la ment per considerar que la vida a la Terra té un passat molt llunyà. No sempre va ser com avui la coneixem. Per tant, és important tenir els fòssils en un museu on es puguin observar i estudiar.

Per **ANTONI LACASA** / Fotos d'**IEI/GEOPALEONTOLOGIA**

Quin valor tenen els fòssils? Per a què serveixen aquelles estranyes pedres trobades en el si de les roques, en trencants i fissures de les muntanyes, en les lleres de les torrenteres o, simplement, en els camps de conreus...?

Són bojos aquells que les cerquen o què? I, després què en fan? Les amunteguen en un lloc i allí s'obliden? Ah!, sí, les estudien! I per a què serveix això?

Els fòssils sempre han cridat l'atenció de les personnes. Des de més enllà dels temps dels grecs i també dels romans, aquests objectes petrits han estat motiu de curio-

sitat per a tothom. És ben cert que llavors no en sabien la significació, l'origen ni l'edat.

Alguns cervells, privilegiats i observadors, suposaven que la troballa d'aquestes formes petrificades eren deixalles de criatures dels temps de quan els mars penetraven terra endins, en temps immemorials i absolutament desconeguts pels homes.

Les interpretacions que els nostres avantpassats feien són d'allò més sorprenents. Es pensava també que eren les víctimes del Diluvi Universal, la gran inundació, i no pocs escrits ens parlen de serps de roca enroscades, de llengües petrificades, d'osos d'homes gegants, de pe-

dres amb sexe o, fins i tot, relíquies de sants.

La ciència que estudia els fòssils, la paleontologia, neix com a tal a finals del segle XVIII, després d'un recull d'observacions fetes per diversos estudiosos de la natura durant centurias. Des de principis del segle XIX la paleontologia pren consistència i també comencen a aparèixer teories explicatives sobre el món i les seves criatures. Des de llavors i fins avui, augmenten considerablement els estudis sobre els fòssils i la comprensió de la vida al planeta. Són els paleontòlegs els que, com a detectius, esbrinen els fòssils per extraure tota informació. Es comparen amb les estruc-

STENOPTERYGIUS SP.

Esquelet d'una cría
d'un rèptil marí
amb forma de dofí.
Alemania.

CAMPYLOGNATHOIDES SP.

Esquelet d'un rèptil volador de fa 180
milions d'anys. Alemania.(Observeu
que un dit allargassat de la mà fa d'ala)

tures dels animals i plantes actuals vius, observant les diferències i les similituds, constituint-se una sistemàtica i metodologia. Es relacionen les troballes amb la roca que els conté i s'estudia la seva composició mineral, conjuntament amb les capes rocoses que dissenyen les muntanyes, cosa que indica una successió de temps.

Què significa per tant el coneixement dels fòssils? En principi, obrir portes al pensament, a la ment, per considerar que la vida a la Terra té un passat molt llunyà que no fou com avui la coneixem. La paleontologia permet saber dels distints animals i plantes que poblaren el planeta en diferents etapes de temps passats, molt abans de la vinguda de l'home. Possibilita traure conclusions sobre els canvis morfològics de les criatures al llarg de milions d'anys, és a dir, el procés evolutiu de les espècies.

Els fòssils conservats en les roques han patit incomptables esdeveniments. Sota grans pressions, en

els sediments originals on va jaure l'organisme, es va produir la petrificació de les seves restes (animal o planta) morts fa milions d'anys. Els sucs minerals del rocam que enterrava la despulla, de mica en mica, varen impregnar i substituir la matèria orgànica dura, transformant-les en pedra. Un procés immens. Tot i això, el llegat fòssil és tremendament minso puix incalculables restes originals no s'han preservat i amb ells la pèrdua d'una valiosa informació, ja que, cada fòssil que es destrueix, és un petit bocí d'una història que no coneixerem.

És prou important això? Resulta pràctica aquesta ciència? Juntalement amb la geologia, l'estudi de les roques, sediments i dels fòssils han permès d'obtenir informació per tal d'aconseguir materials útils i econòmics com poden ser el petroli, el carbó i el gas, així com l'explotació de lloses i pedres de construcció i ornat.

A part de tot això, la paleontologia què ofereix a més? Doncs com tota ciència, liura un nodriment intel·lectual a la societat valuosíssim, amb un increment de la cultura com mai abans era vist, enriquint l'esperit humà.

Ja he esmentat que la ciència paleontològica presenta, als ulls de la Humanitat, la reconstrucció de criatures i paisatges oblidats del nostre món, que mai podrem veure. Són testimonis d'un passat perdut que ens mostra que la vida és un fenomen singular, singularíssim, estès i persistent per aquest petit planeta blau, minúscul dins del nostre sistema solar i imperceptible dins la immensitat de la Via Làctia. En aquesta engruna espacial, allà en els seus orígens, una sèrie de circumstàncies van permetre l'aparició d'unes cèl·lules vivents, encara no se sap com, ni per què... Llum, calor, oxigen, nitrogen, hidrogen, carboni i un llarg etcètera, es van

REINECKIA SP.

Pop amb closca.
150 milions d'anys
(en l'Antiguitat el
confonien amb una
serp enroscada).

ALETHOPTERIS SP.

Fronda de falguera de
fa 300 milions d'anys.

concatenar per generar un dels més grans misteris: la vida. I aquest prodigi ha anat variant per milions d'anys, donant lloc a criatures cada cop més complexes i evolucionades per tal d'adaptar-se i perseverar. Fins i tot, aquesta vida, que fa uns 3.500 milions d'anys es va iniciar, ha produït, no fa gaire, un nou fenomen no esperable, l'Home, una criatura amb un cervell pensador, un òrgan constituït per una inexplicable organització d'altíssim disseny. Som fills i hereus de la vida. Serveix això d'argument suficient?

Així doncs no és difícil comprendre que un fòssil no és solament una pedra. També són pedres les escriptures arqueològiques com, posem pel cas, la famosíssima pedra "Rosetta", roca granítica dura i negra, descoberta en terres egipcianes per les tropes napoleòniques l'any 1799. La pedra conté, a més, un missatge humà gravat; un grafisme

amb tres llengües antigues, que els estudiosos han esbrinat i ens han fet saber del faraó Ptolemeu V, cap allà el 200 abans de Crist. Els tres idiomes van permetre desxifrar els difícils jeroglífics. Per tant, és més que una pedra...

Direu que és un paper vell, la troballa d'un papir amb caràcters escrits grecs o egipcis? No, el papir és un transmissor d'un valuós missatge que ens fa saber d'aquestes comunitats de fa més de dos mil anys...

Els fòssils són, doncs, autèntics testimonis que contenen una comunicació que cal traduir, que ens parla d'una puixant vida pretèrita que no podem, gairebé, imaginar. Perquè tothom els pugui admirar, valorar i estudiar, cal tenir-los a l'exposició pública en un museu, tal com es guarden altres joies de la nostra cultura. Direm doncs que sí, els fòssils tenen molt de valor.

Qüestions

El març del 19 proposàvem una sèrie de preguntes conceptuais, d'aquelles que inciten a reflexionar sobre algun aspecte fonamental de la ciència. Aquest agost us en proposem unes quantes més per pensar i per discutir.

La Maria està asseguda en una cadira verda, ancorada a terra en un punt A sobre la superfície de la Terra. S'alça de la cadira i es posa a caminar cap al Nord i fa 5 km, després gira cap a l'Est i fa 5 km més, i després va cap al Sud, i havent caminat uns altres 5 km s'asseu a la cadira verda, treu un entrepà i berena. Si caminant cap a l'Est s'hagués despistat i hagués caminat 8 km en lloc de 5, de quin color seria la cadira on estaria asseguda berenant?

Com bé sabeu, els cossos es dilaten amb la calor, de manera que si escalfeu una moneda, el seu diàmetre serà una mica més gran que quan estava freda. Agafem, però, una de les antigues monedes de 25 pessetes, que tenien un forat al mig. Quan escalfem una d'aquestes monedes, el forat es fa més petit o més gran? I si el forat, en lloc d'estar centrat, està desplaçat cap a

una vora, de manera que l'amplada del metall en aquell punt és menor que a la resta, quan escalfem la moneda aquesta franja s'aprimarà o s'engruixirà?

Sabem que l'aigua, l'oli i la mel, que són líquids, flueixen amb més facilitat quan s'escalfen, ja que les seves molècules es belluguen amb

més energia, se separen, i minva l'adherència interna entre elles i, per tant, es redueix la viscositat del fluid. Sabent que als gasos, com l'aire o el vapor d'aigua, les molècules estan separades les unes de les altres i pràcticament no tenen adherència mútua, què passa amb la seva viscositat en escalfar-los?

Disminueix, també, o augmenta?

El Joan és un autèntic atleta, capaç de desenvolupar una gran força a les cames. Un dia participa en una cursa consistente a pujar corrent una rampa fins una alçada de 500 m, i tornar corrent a la base per la mateixa rampa. Si s'hi esforça el suficient, quin temps creieu que serà més gran, el de pujada o el de baixada?

Un altre dia, la Maria, després d'alçar-se de la cadira verda, va caminar una distància indefinida cap al Nord, fins que va trobar una cadira vermella. S'hi va asseure a descansar, i, un cop alçada, va anar 200 km en direcció Est, i es va tornar a asseure a la mateixa cadira vermella. Creieu que amb això n'hi ha prou per saber inequívocament quina distància hi ha entre la cadira verda i la vermella?

I UN ACUDIT... PER A TECNÒLEGS D'ALIMENTS

El dictador tenia tant pànic a ser enverinat amb el menjar que, quan contractava un cuiner, sempre mirava que fos gras.

[En alimentació, es diu que un additiu és GRAS (Generally Recognized As Safe) quan amb l'ús al llarg del temps s'ha demostrat que no té cap toxicitat per als humans]

Relats del confinament

Per MARCELA GUTIÉRREZ BLANCO

No sé qué sentir
cuando el mundo se para y me obliga a estar conmigo;
cuando me hace encerrarme entre mis muros continuos, no sé qué sentir.
No sé qué pensar
cuando encuentro cobijo en mis libros;
cuando estoy bien en mis momentos de soledad; cuando no quiero volver
a esa vida de aparentar,
y seguir un día más
con la rutina estancada.
No sé qué hacer
cuando tampoco quiero detenerme; cuando no quiero
que estas paredes se vuelvan mi realidad,
porque los silencios y la oscuridad me nublan la ilusión
de una nueva primavera.
No sé qué sentir
cuando el planeta exige un respiro, para poder revivir,
lejos de nuestro camino;
de nuestra huella venenosa,
que sin piedad lo destroza
con exagerado delirio.
Y mientras todo florece,
y se renueva sin más, nuestros ojos contemplan detrás
de un cristal.
Y no se qué pensar
de este encierro total,
si nos traerá más primaveras o el invierno fatal.
Aunque la quietud nos traiga paz, y comodidad pasajera,
no hay cuerpo, ni mente abierta. Que aguante una vida eterna
sin libertad de movimiento, sin disfrutar un momento
de una acción compartida; de un abrazo sincero;
de una pasión encendida.
Y no quiero sentir, ni quiero pensar en un futuro aislado,
sin playas en verano,
ni amigos celebrando
que rompieron la distancia que los estaba ahogando.
No sé qué sentir, ni sé qué pensar, de sólo querer hacer,
en este incesante espiral,
que busquemos un mañana
con mucha más humildad, un mundo más cercano que
permite sentirnos,
e invite a pensarnos
como seres iguales,
que viven y sueñan
con poder seguir amando.

El sidecar

Per **DOLORS CASAJOANA**

Aquest dies de pandèmia, tancada a casa i sense cap altra distracció que llegir i veure sèries a la televisió, he tingut molts moments per badar. Clavant els ulls en un horitzó invisible, deixo córrer els meus records sense ordre ni concert. Així, es van enllaçant uns amb els altres, passant de la infantesa a l'adolescència; de la Universitat a la vida laboral; dels amors perduts, als amors guanyats.

En aquest esdevenir d'imatges, sense saber com, recordo la història del sidecar. Una història que pot semblar una fotesa, però que a mi sempre m'ha fet molta gràcia.

Tot i ser una noieta molt llegida, als 15 anys encara em faltava molt per aprendre, malgrat que jo em pensés que ho sabia gairebé tot

Estiuejava des de feia anys en un preciós poblet del Prepirineu on tenia la colla d'estiu. Una munió de gent de la mateixa edat, que als anys 70 veníem de diferents ciutats, sobretot de l'àrea metropolitana de Barcelona, a passar l'estiu amb els pares.

Fills d'empleats de la Seat o empreses similars, érem una de les primeres generacions de classe treballadora que gaudíem d'aquest privilegi que anys endarrere només era permès als fills de la burgesia.

Així, a força d'estius, vam anar teixint amistats que es conservarien al llarg dels anys i que ens permetrien recordar amb indissimulada tendresa anècdotes tan innocents com aquesta.

El fet és que, durant una conversa, un dels meus amics ens explicava que des de la més tendra infància la seua família, pares i dos germans més, estiuejaven en aquest llogaret i que cada any constituïa una aventura el viatge des de Barcelona. Anava desgranant tots els preparatius: el nerviosisme dels dies previs; la tortura de fer maletes, d'elegir, de triar què i què no t'emportes, les baralles amb els germans. Tot això, deia ell, abans de l'última gran proesa, col·locar-ho tot al vehicle, família inclosa, i enfilar els més de 200 quilòmetres que els separaven d'aquell paradís estiuenc al qual tant desitjaven arribar.

I, com si es tractés d'una heroïcitat suprema, el meu amic narrava que el grup familiar viatjava en sidecar

No em va sorprendre l'èmfasi que hi posava, ja que em semblà del tot extraordinari que una família treballadora amb 3 fills en els anys 70 posseís un sidecar, quan jo només els havia vist en les pel·lícules americanes. Sí eren aquells cotxes majestuosos i negres que

utilitzaven els mafiosos hollywoodencs o els magnats de grans empreses.

Atiada per una immensa curiositat que em va fer忘记 les més bàsiques normes d'educació, no vaig poder estar-me de preguntar com és que la seua família es podia permetre aquest luxe.

Amb les riallades de tots el presents i la cara d'es-tupefacció del meu amic vaig adonar-me que acabava de ficar els peus a la galleda, però pensava que tot era fruit de la meva gosadia a l'hora de preguntar.

Quan per fi els companys van poder parar de riure i el meu amic del sidecar va aconseguir reaccionar, em van explicar, no sense fer-me veure que no era tan llesta com em pensava, què era un sidecar.

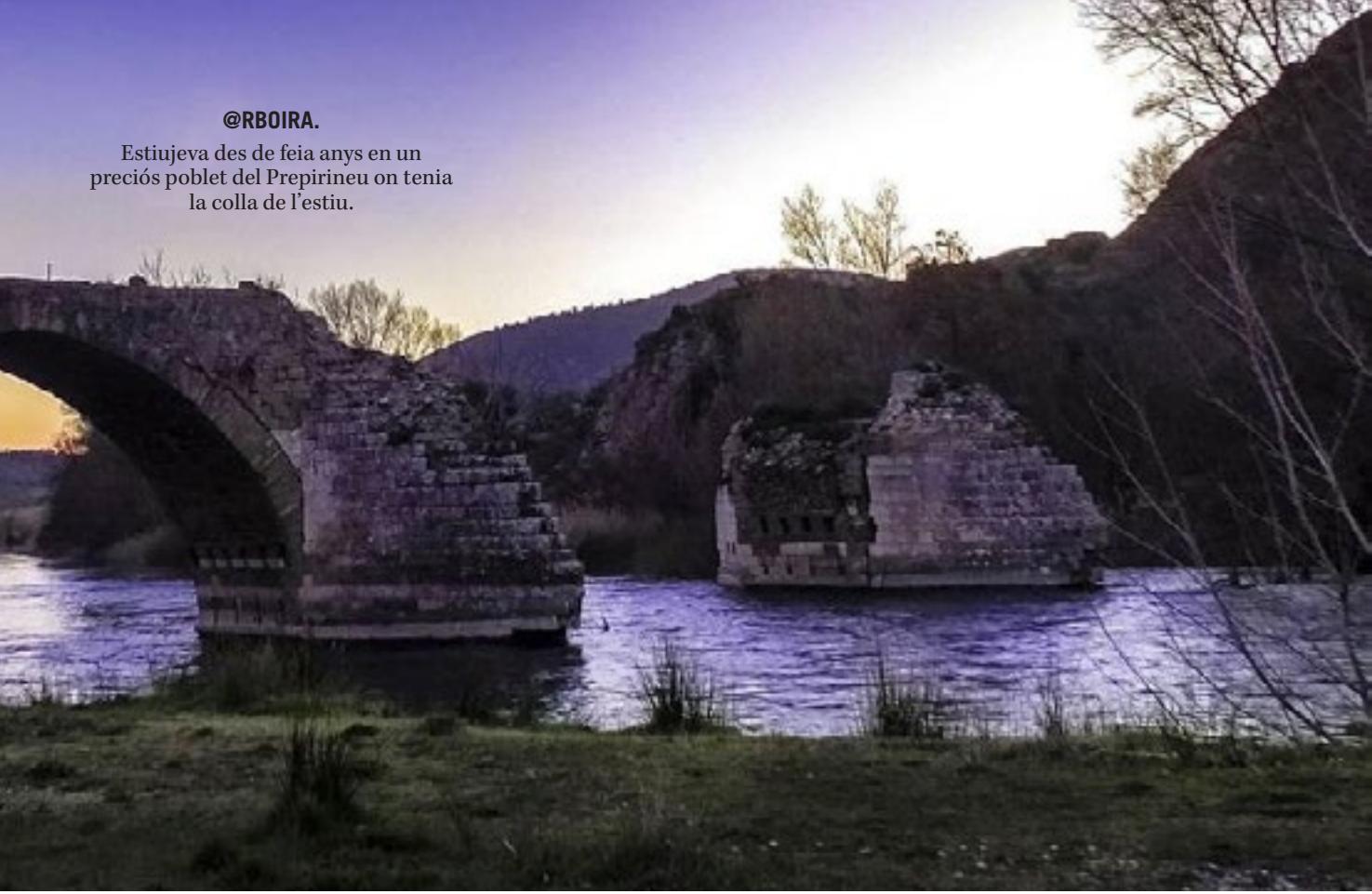
Tipa de sentir a les pel·lícules anomenar sedan els cotxes que hi sortien i sense saber res d'aquell artefacte que s'enganxa a les motos perquè s'hi puguin traslladar dos viatgers més, vaig tenir una confusió gloriosa.

El ridícul, que en aquests anys joves està magnificat i et martiritza molt temps després, em va fer enrojolar com un perdigot i, més, al visualitzar amb clarividència els meu amic i els seus dos germans, atapeïts en aquell minúscul apèndix moter, plens de maletes i amb els cossos encaixonats i els genolls sobresortint durant més de dos-cents quilòmetres

I és que, la ignorància, és molt atrevida.

@RBOIRA.

Estiueva des de feia anys en un
preciós poblet del Prepirineu on tenia
la colla de l'estiu.

@FEMUNTE. Las personas somos como
un trocito de aquella espuma de los
colchones de antes, nos amoldamos
a todo.

Personas

Carta 3

Per **DAVID ARDIACA**

...y tal vez será difícil, seguro, será muy duro, pero las PERSONAS somos como un trocito de aquella espuma de los colchones de antes, nos amoldamos a TODAS las situaciones porque nuestro único y principal objetivo es sobrevivir y cuidar de los nuestros, y proteger, escuchar y convencer a nuestros pequeños y mayores de que vamos a salir victoriosos para volver a rehacer nuestro mundo, y seguro que todos seremos un poquito más humildes, menos envidiosos y, cómo no, más PERSONAS...

@SISCO_ONSO. Aquell objecte, primitiu però eficaç, feia més de quaranta anys que s'havia llençat a l'espai.

Vigilants de l'espai profund missatger

Per CASIMIR JOVÉ

Aquell objecte, primitiu però eficaç, feia més de quaranta anys que s'havia llençat a l'espai. Feia temps que havia abandonat la zona on els principals planetes orbitaven al voltant de l'estel que il·luminava els planetes principals i que en uns dels casos contenia vida i consciència. A aquella distància, el sol no era més que un punt una mica més brillant que la resta d'estels. Començava l'espai on la influència de l'estel d'aquell sistema planetari ja era mínima. Milers de cometes,

blocs de gel vagabunds erràtics, amb òrbites en alguns casos extremadament el·líptiques que els duien a les rodalies del sol durant breus períodes de temps, es trobaven a l'altre extrem del seu camí, i en ocasions havien passat a no gaire distància d'aquella màquina que havia estat construïda per alguna intel·ligència. Primitiva, però intel·ligència al cap i a la fi. Aquesta darrera conclusió la confirmava una placa de metall groc que duia a la seva estructura. No era una nau d'observació, investigació o comunicació usual. Era un missatger i aquella placa, amb algun element més que contenia, constituïen el seu missatge. VIGILANTS? Però va resultar que en aquells voltants de l'espai s'hi troava, contra tot pronòstic, quelcom més que comeses i màquines espacials primitives. En realitat hi havia un objecte fruit d'una tecnologia molt avançada que va detectar el que va resultar ser un petit missatger d'una civilització que es trobava relativament prop d'allí. Els sensibles i sofisticats sistemes d'alarma i de tecció van localitzar aquell objecte i una llançadora capaç de recollir aquell objecte va sortir d'una de les bodegues d'una nau que era gairebé el doble de gran que el portaavions més gran que puguem conèixer. Aquella maniobra va trencar la rutina imperant a l'in-

terior d'aquell vaixell espacial, que semblava no dur cap mena de passatger. Això es devia que els qui habitaven aquella nau no eren tan orgànics com els éssers humans. Els passatgers d'aquella nau eren molt més eteris i menys físics que els terrestres, o sigui, nosaltres, i ens duien milers d'anys d'avantatge tecnològic i social. Cinc formes semitransparentes estaven contemplant la maniobra de transport cap a la nau principal en el còmode silenci que proporciona el fet de comunicar-se telepàticament, enviant les idees a l'interior de les ments dels companys sense necessitat de fer soroll. Quan aquella sonda va ser descarregada i van veure la placa metàl·lica amb aquells símbols, van saber ràpidament qui l'havia llençat a l'espai: "Ja era hora que sabéssim alguna cosa d'aquella colla! Però això no és el que esperàvem d'ells..." "Si des del primer cop que van agafar una pedra com a eina fins al dia d'avui sols han estat capaços de construir això, és que han perdut molt temps!" "Haurem d'anar a fer-los una visita. Discreta, sense posar-nos a la vista de ningú. No sé què pot haver passat." "Doncs depèn del que ens trobem ens haurem de plantejar si ens desempalleguem d'aquest experiment. Aquest trasto és una decepció! Venen ganes de deixar que els processos evolutius se-

gueixin el seu camí, sense dedicar-nos a intentar millorar el procés natural." "No és culpa de ningú. Els estudis matemàtics van donar uns resultats més optimistes, però no ha estat així. Segur que ens vam oblidar d'alguna cosa." "Oblidar-nos d'alguna cosa? Això va en contra de la nostra pròpia naturalesa! Tenim milions d'anys d'experiència a les nostres ments! Sols necessitem aquestes naus per recórrer grans distàncies i parlem d'errors? Això és impossible. Encara recordo com vam reforçar les primeres descàrregues elèctriques als seus oceans. Descàrregues que van accelerar el procés de la vida." "Sí, però remenar aquestes idees ara no serveix per a res. Apropem-nos a aquest planeta i veiem què hi passa. Valorem primer la situació i valorarem després si els ajudem o no..." "Tenien un planeta excel·lent per crear una civilització estable i l'han malmès!" "Sí, però hi ha algun factor que no els ha ajudat precisament. Però ara, dirigim-nos cap allà. Ja estem a les rodalies del quart planeta del sistema i hem començat a desaccelerar. A aquesta distància el transferidor de matèria té prou precisió com per enviar-nos al punt del planeta que desitgem sense problemes." **MAL PANORAMA.** Van aparèixer damunt la superfície d'aquell món, però degut a la seva estructura física eren invisibles als ulls del habitants de la Terra. I el que ells van percebre no els va agradar gens. Havien anat a aparèixer just quan TOTA la població a nivell planetari estava passant una pandèmia terrible. Els carrers, què en època normal bullien de gent, estaven deserts per prohibició expressa dels mandataris dels diferents països que componien el seu mosaic d'habitants. Van començar a parlar entre ells. En poc temps van recollir prou informació de la seva història fins a arribar a l'estat actual de coses. **TEMPS PERDUT** Van començar a fer-se preguntes gens amables. "Com pot ser que no hagin pogut trobar un remei a aquesta ridículesa?" "Per què perden el temps amb besties. Van rebre un planeta que, ben gestionat, els hauria servit de plataforma per transcendir a l'espai, per ser autosuficients energèticament i per moure la seva consciència a un cos menys vulnerable. En lloc d'això, han malbaratat els recursos, l'energia i el seu intel·lecte. Un avió de combat té més valor que un hospital, un laboratori o un munt de biblioteques." "Però el problema més gran és que inclús en els grups socialment més avançats la seva convivència està basada en un passat de conquestes plenes de violència. Exterminis de pobles per part de vencedors, discriminació de la meitat de la societat pel fet de ser d'un altre sexe i una usura i corrupció gairebé infinites... Cal dir que les decisions que poguessin prendre aquell quintet de consciències podien dur males conseqüències als habitants

d'aquell planeta en perill." SALVADORS? "Què podem fer. No sóc partidari d'ajudar-los, però tampoc de deixar-los sols, abocats a la seva destrucció." "Crec que el més sensat serà arribar a una solució intermèdia. Penso que nosaltres havíem d'haver parat més atenció a l'evolució d'aquesta gent i no és just atribuir-los tota la culpa a ells sols." Aquest darrer comentari va ser fet pel membre que apareixia tenir més edat. "Doncs deixarem que investiguin fins on ells siguin capaços d'arribar per extirpar aquest virus i allà on ells s'estanquin, nosaltres continuarem acabant-los de donar la solució. Ens apareixerem a algun laboratori i, des de la nostra invisibilitat i el nostre anonimat, tocarem el que faci falta per ultimar el que pugui suposar la seva curació." "Això suposarà una demora de temps en la qual morirà gent." "Esperem que no molta. Si els malcriem, es posaran en actitud pseudotranscendent i es posaran a creure en miracles." "També teniu raó, però si la seva salvació ha de tenir aquest preu, potser hauríem de fer-los un regal." "Quina classe de regal?" "Hauríem de treballar fort, i sols en les persones que estan per néixer. Potser s'hauria de corregir aquesta actitud de violència i picardia que ha dut aquesta espècie a aquesta situació. Proveirem aquest món d'unes gene-

racions futures on la seva tendència a la violència i a la insolidaritat es vegi mitigada, així com proveir-los d'una capacitat de treball i de decisió més adients amb el que el planeta els pot encara oferir. Alguns de nosaltres ens haurem de quedar a vigilar el procés, però crec que mereix la pena."

Tres d'aquelles cinc intel·ligències es van quedar com si fossin pastors d'un ramat de set mil milions de persones, a part de la resta d'éssers vius i les masses de terra i aigua que proveïen la vida. UNA DURA EXPERIÈNCIA. Després de un temps de lluita, un laboratori de no importa on va rebre, gairebé casualment, una empenta definitiva en una de les seves investigacions sobre aquell virus. De manera "gairebé casual" algú es va adonar d'uns detalls que van dur a la consecució definitiva d'una vacuna que va acabar amb aquell malson. Més d'un milió i mig de persones va morir... 15 ANYS DESPRÉS. Ningú de més de trenta anys podia explicar-se el que passava. Les escoles s'havien saturat d'una manera espectacular d'un tipus d'alumne molt concret: treballador, modest i qüestionador fins a l'esgotament d'un model de societat arcaic, violent, sexist i corrupte... Allò era una pandèmia conductual... I no hi havia vacuna...

Confinamiento Carta 7

Per DAVID ARDIACA

...Bueno, hoy estoy feliz, ya es jueves día 19, sí, día 19 de CONFINAMIENTO [5º del segundo periodo, de momento], 2 del mes de abril de 2020.

No sé exactamente dónde está el límite de todo esto... pero sí que sé del todo cierto que empieza ya hacerse todo un poco extraño y confuso.

A veces tengo la sensación de que el mundo se ha detenido y que las noticias de la tv y la radio ya las escuché en otro momento, cada día es lo mismo, ver la campana de Gauss del Dr. Simón como no hay forma de "doblegarla" y él, con toda la buena intención del mundo, nos comunica que si no hemos alcanzado el pico estamos muy cerca... De verdad, no tengo otra ilusión en este mismo momento que ver la campana no doblada, sino que no volver oír hablar de ella, referente al coronavirus, claro.

En fin, otro día menos, como solemos decir ahora...

Streaming

UNA EINA PER MANTENIR LA SALUT FÍSICA I PSICOLÒGICA

Per LLÚCIA BANYERES
Directora Tècnica EKKE

Era un divendres al matí, a les 9 h, quan em vaig assabentar que Ekke tancava les seves portes. L'Ekke sempre s'ha caracteritzat per ser un punt de reunió. Alguns ens trobem allí per entrenar-nos i sentir-nos més forts, millorem el sistema imunitari, la musculatura i la resistència. Però no només és això. En trobar-nos a la pista de pàdel juguem i riem. Fem noves amistats amb les quals després compartirem un entrepà, una beguda o un viatge. I... a la planta baixa hi ha aquell bon ambient de compartir un cafè, un dinar o una reunió de feina. També hi trobem els petits que juguen a la

ludoteca. I la sala de *cycling*, on tots els alumnes en format d'equip pedalen junts. En definitiva, és com un poble ben avingut on tothom hi troba el seu lloc i gaudex. L'energia dels seus passadisos s'emplena de bones experiències, de cares conegeudes que ens agrada veure de forma habitual.

Veure l'Ekke buit, buf... va ser un xoc emocional que em va deixar col·lapsada durant tres dies. No sabia si tenia coronavirus o era una acumulació de tristesa.

Em sento afortunada de dedicar-me a un sector que vol millorar la salut de les persones. Crec que és una necessitat de la població mantenir-se en un pes saludable per

prevenir malalties i tenir una bona qualitat muscular i postural per evitar dolors o mantenir el cos en les seves condicions òptimes. Deixar d'aportar aquest valor em semblava que era fugir d'un deure social. Què passaria amb la salut d'aquestes persones, d'aquests amics, si s'havien de quedar a casa durant un període indefinit?

Aquell dilluns van començar les emissions en directe perquè cadaescú, des de casa seva, es pogués connectar i gaudir d'una oferta variada d'exercici. El creixement de seguidors va pujar ràpidament. I les seves mostres d'agraïment també. No solament donàvem una eina per mantenir la salut física. Compartir el menjador amb els amics de l'Ekke era també un bé psicològic molt potent. Per això, quan vam tancar la segona vegada, no vam dubtar a mantenir-les. I qui sap si ara serà una eina més per fer exercici des de la distància.

ekkelleida

3,66m subscribers • 201 vídeos

SUBSCRIT

Vídeos més recents del canal ekkelleida

EKKE Classe de CORE amb TONI

ekkelleida • 70 visualitzacions • fa 55 minuts

Nou

Runner! exercicis d'ekke running by Sergi Beltrán

ekkelleida • 313 visualitzacions • fa 16 hores

Rutina per als ekke runners, perquè puguin reforçar amb exercicis a casa aquells músculs que fem servir per córrer, amb ...

Nou

Soul Mountain és segurament el projecte més personal del músic lleidatà Jordi Mestre. És una aventura en què l'acompanyen el guia Roger López, un dels noms de referència de l'alpinisme a casa nostra, i el també guia i fotògraf Jordi Rulló. I és que, amb Soul Mountain, Mestre vol fusionar música i alpinisme, les seves dos grans passions. Per això s'ha proposat interpretar i enregistrar les seves cançons a dalt dels seus cims preferits i en diferents èpoques de l'any. El Molières acull l'escenari de la seva primera peça.

Per R. BANYERES / Foto de JORDI RULLÓ

Jordi Mestre: “El cim de la muntanya es converteix en el meu estudi de gravació”

Jordi Mestre és un músic format a l'ESEM - Taller de Músics de Barcelona i integrant de diferents propostes musicals a Ponent com ara Pixie Dixie, Sonsonite o Food4Soul. També ha participat a grups com ara Barcelona Ghana Revolution, Orgàsmic Quintet, Ignasi González Trio o The Crossfathers, entre altres. La seva música es basa sobretot en la tradició afroamericana i gèneres com el jazz, el soul, el blues i el hip-hop. Ara, però, s'ha decidit a tirar endavant el seu projecte més personal, Soul Mountain, combinant música i alpinisme. Un propòsit ambiciós que arribarà tant alt com els patrocinadors –que, per cert, estan buscant– els permetin. De moment, ja en poden sentir el primer tema, *Behind The Steps*, interpretat i enregistrat al Tuc de Molières, el cim de 3.000 metres que més cops ha pujat a la vida. Qui sap si així el músic lleidatà torna a les muntanyes

que l'han vist créixer al llarg dels anys una mica d'allò que li han donat a ell.

– Fusionar música i alpinisme no és quelcom habitual. D'on surgeix la idea?

He fet muntanya de petit, tant a l'hivern com a l'estiu, perquè a casa hi som molt aficionats. És el meu hobby. I la meva professió és la música. Era la manera de fusionar les meves dos grans passions.

– En què consisteix Soul Mountain?

A portar la meva música a diferents cims que són importants per a mi. En lloc de fer un disc, volia fer quelcom més personal, que m'identifiqués més. Componc una cançó expressament per a aquell pic, i la idea és poder-la tocar allà dalt i enregistrar-la. M'agradaria fer vuit temes amb guitarra, és a dir, a vuit filmacions a diferents pics, que poden ser tant propers, com els

Pirineus, com més llunyans, per exemple els Alps. La idea és que siguin importants per a mi i, evidentment, també hi tindrà a veure la limitació econòmica que tingui. En aquest sentit, vull dir que busquem patrocinadors. Són un seguit de vídeos en diferents muntanyes, pel Pirineu o més enllà. Hem començat per Molières, que és el pic de 3.000 metres que més vegades he pujat. Això és Soul Mountain.

– Com us organitzeu?

Després de fer un curs de muntanya amb en Jordi Tosàs ell m'admetia a tirar endavant el projecte. A partir d'aquí contacto amb el Jordi Rulló, que és un càmera molt reconegut en activitats a l'aire lliure, i amb en Roger López, que és el guia que m'aconsella. Jo dic les muntanyes que m'agrada pujar i en Roger indica quan seria millor fer-les per temes de climatologia, etc.

Hi ha molts factors a tenir en compte, si ho fem amb neu o sense, no pot fer ni molt fred ni molt vent... perquè no es pot tocar la guitarra elèctrica sota zero. Un cop escollit cim i data, fem un croquis de les preses que farem, quins llocs gravarem. Per al vídeo que vam fer vam sortir a les 4.30 hores. Jo carrego la guitarra i el material de seguretat necessari, el càmera el material per gravar i el guia és la persona menys carregada per si ens ha d'ajudar. Hem de conèixer molt el lloc on anem.

– La música l'ha compost prèviament.

Sí. Quan arribem al cim, trec l'amplificador, el sistema de gravació, un micròfon i el cim de la muntanya es converteix en el meu estudi de gravació. Allí gravo la peça de guitarra que sova al vídeo. Poden ser ritmes tranquil·ls o més intensos, segons què m'inspiri la muntanya.

Museu sota els arcs

NOU EMPLAÇAMENT DEL MUSEU ARQUEOLÒGIC DE VERDÚ EN UNA SALA DEL CASTELL DE LA VILA URGELLENCA

A finals de gener s'inaugurava al castell de Verdú el Museu Arqueològic, fins fa poc situat a l'antic hospital, on es trobava des del 2004. Sota els arcs apuntats de la sala gòtica de sant Bernat, s'exposa ara la valuosa col·lecció de Ramon Boleda, pagès verduní nascut en 1922, apassionat de la història i l'arqueologia, cofundador en 1975 del Grup de Recerques de les Terres de Ponent i autor l'any següent de la *Carta arqueològica de les valls del Corb, Ondara i Sió* (un inventari de 137 localitzacions a la comarca de l'Urgell, des del paleolític a l'època romana), col·laborador habitual a la premsa i en obres de divulgació cultural.

L'emplaçament actual dignifica i realça les peces exhibides, amb el suport de panells informatius i un documental projectat en una pantalla.

La mostra permanent abasta tres apartats: la prolongada activitat científica del senyor Boleda, aspectes de la vila de Verdú –territori, habitants, formes de vida o artesania terrissaire– i l'important conjunt de vestigis, sobretot ceràmics, procedents de diversos poblets ibèrics dels entornos, com els Estincells, Molí de l'Espí-

gol, Pla de les Tenalles i Mas de la Móra.

Es recomana completar la visita al nou museu amb la de la resta del castell, aprofitant els recorreguts guiats que hi organitza l'oficina local de turisme cada dissabte i diumenge a les 11 del matí (millor reservar abans al 973347216), també per a grups entre setmana, que inclou l'església del costat i el santuari de sant Ramon Claver, d'una hora de duració.

Del castell de Verdú, acabat de restaurar i visible pel públic des de 2014, en destaquen especialment la galeria renaixentista amb columnetes estriades, les tres grans sales sobreposades i d'estils diferents (el celler de volta de canó romànica, la del mig de volta d'arc apuntat, la de l'abat Copons de Poblet amb vuit finestrals gòtics), el jardí mirador de la rectoria sobre la fonsalada del riu Cercavins i la torre circular del segle XI, al centre del pati d'armes, on és possible enfilar-se al capdamunt per albirar un panorama extensíssim. La veïna església de Santa Maria, a banda de la portada i la rosassa romàniques, conté també diversos retaules i talles de mèrit artístic elevat.

per VIDAL VIDAL

LA MOSTRA ABASTA L'ACTIVITAT
CIENTÍFICA DE BOLEDA I
VESTIGIS DE POBLATS IBÈRICS

LLUISA PLA

LLUISA PLA

Plaça sota els arbres

OFICINA DE TURISME

Plaça Bisbe Comelles, 13, Verdú, 973347216.

Un cop a Verdú, abans o a continuació de visitar el castell i el nou museu arqueològic, val la pena fer un tomb per la vila, entrant a comprar en alguna de les cinc botigues de ceràmica o dels cinc cellers de vi. També comprovar com ha quedat la reformada plaça Major, arran de les obres de la tardor passada, ara més integrada i moderna, després de la renovació de l'enllaçat, les escales d'accés, els bancs i els fanals. Hi subsisteixen els plataners dels costats i la font en forma de torre medieval del centre, erigida en 1899, de quatre canelles i quatre piques. Al voltant d'aquesta illeta rectangular, l'espai esbatanat i en part porticat on cada abril se celebrava la multitudinària fira de bestiar de peu rodó.

La Gastro-teca

madgegove

Tu escalives, jo escalivo

NOMÉS CUINANT AL CALIU DEL FOC PODEM ACONSEGUITR AQUEST FANTÀSTIC SABOR ANCESTRAL

Estem acabant l'estiu. Després de la Mare de Déu d'Agost es diu que la temporada de temperatures més calenta va finint, i certament, ja encaminem l'inexorable camí cap a la tornada a la normalitat. Enguany estem de moltes tornades i vingudes i no sé com aneu passant l'estiu, però a Lleida i els sis altres municipis del Baix Segre les hem passat *canutes*.

El confinament perimetral, total, parcial, a mitges, a dins, a fora... ha deixat el negoci de la gastronomia tremolant, i només les terrasses i els

bars i restaurants que han adoptat a corre-cuita un espai exterior amb distància i seguretat han pogut salvar els mobles, si és que els que en quedava algun.

Fa quinze dies –en la meva col·laboració anterior– us parlava d'una de les meves hortalisses preferides de l'estiu: l'albergínia. I certament, sabia que compartia gustos amb moltes de vosaltres que em vau fer arribar la vostra predilecció per aquest fabulós ingredient de la nostra cuina. I no m'imaginava que acabaria explicant-vos que si hi ha un

plat que em fa sentir a casa, aquest és l'escalivada.

Escalivada, no fornejada. Això és important, perquè ara que totes hem adoptat la inducció a la nostra vida, i ja no tenim foc de veritat a casa, costa escalivar, no fornejar. Perquè el nom ve exactament de com es cuinen l'albergínia, el pebrot i a vegades les patates i cebes que accompanyen. I és que les hem de cuinar al caliu del foc, i així i només així podem aconseguir el fantàstic sabor ancestral dels escalivats. Perquè l'escalivada és realment el gust

per GABRIEL JOVÉ
Cuiner

EL RECAPTE DE LES COQUES, PER ACOMPAÑAR UN TALL O SIMPLEMENT EN UNA TORRADA

del passat, el de l'espècie humana a l'esguard dins d'una cova al voltant d'un foc, el dels nostres avantpassats, definitivament.

No us explicaré gaire més sobre aquest plat de la nostra cuina, que és el recapte de les nostres coques, què és un plat en si mateix, que acompaña un tall o simplement en una torrada de pa, oli i unes anxoves ja tenim el sopar en majúscules per a una nit d'aquestes caniculars que encara ens queden, tot i que siguin ja molt poques les que ens quedin.

Recordeu, sempre poseu l'albergínia i el pebrot directament a la flama, vingui d'on vingui aquesta flama, d'un carbó, d'una llenya o del gas, però no escaliveu dins del forn, perquè mai us quedarà el sabor tan particular d'aquest plat de la gastronomia catalana. I recordeu, com em va ensenyar un amic cuiner, el Tonyo d'Alcarràs, que només cremant-nos pelant l'albergínia acabada d'escalivar és com ens quedarà blanca i ferma, i farem de la nostra escalivada un plat digne dels déus.

Abans d'acabar aquest article, deixeu-me fer un petit apunt final. Recordeu que, tot i que la pandèmia la tenim al nostre costat dia a dia, confieu en els que guardem la gastronomia per portar-vos segures, sanes i bones les menges que cuinem cada dia, en aquest ofici tan dur i tant fantàstic que és la restauració. Recolzeu-nos, veniu i sobre-tot protegeu-nos amb mascareta, distància i higiene.

per
RAQUEL
BUENAVISTA

Entre copes

@seglectura lectura@segre.com

Conca de Tremp 2019

El Pallars, amb molt de gust.

Tornem a visitar el Pirineu lleidatà per prendre una copa d'un bon vi. El destí, en aquesta ocasió, és el municipi de Figuerola d'Orcau, amb una llarga tradició en el món de l'enologia que té els seus orígens a l'edat mitjana. Anys enrere, pràcticament a cada casa hi havia un celler per produir el seu propi vi. Era tal la quantitat d'aquests espais que comunicaven els uns amb els altres per sota terra, amb un recorregut avui en desús que s'havia arribat a denominar "el metro de Figuerola". Ara en queden uns quants, de cellers, que han agafat renom per la qualitat i singularitat dels seus vins.

Avui visitem Terrer de Pallars. Aquest petit celler, la història del qual es remunta al 1703, és un projecte molt personal que va néixer el 2011 de la mà de Núria Bigorra i Jordi Ruiz amb l'objectiu d'identificar el territori i el seu paisatge dins d'una copa. Terrer de Pallars té la voluntat de valoritzar la vinya al Pallars, per això treballen amb viticultors del territori i també planten una petita vinya conduïda amb tutor de fusta en lloc del clàssic sistema. Elaboren quatre tipus de vins, blancs i negres amb i sense enveliment, recuperant varietats autòctones per arribar a tots els públics i que porten noms que deixen constància del seu arrelament al territori. El que us proposem avui

FITXA TÈCNICA

Celler: Terrer del Pallars.

Zona: DO Costers del Segre.

Varietats: Macabeu i garnatxa blanca. **Tipus de vi:** Blanc.

Preu: 10,50 € aprox.

és el Conca de Tremp blanc de l'anada 2019. És un cupatge de macabeu (65%) i garnatxa blanca (35%) a partir dels raïms cultivats a la vinya Puigpedrós, a 650 metres d'altitud. Visualment és d'un groc atractiu i suggestiu amb reflexos brillants. Ja en nas se'n presenta amb unes aromes intenses de fruita fresca que clarament evoquen les fruites de pinyol d'estiu. En boca és llarg, fresc, intens i molt persistent. És aconsellable servir-lo ben fresc, sobre els 6 graus, i és idoni per a maridatges polivalents. Així, és una bona proposta per beure a copes, però també pot acompanyar tot tipus d'àpats, ja siguin de pasta, peix o carn.

LES MIDES

Tot i que en podem trobar de totes les mides, Lola Casademunt, entre altres, és una de les firmes que aposten fort pels vestits llargs, sense oblidar-se dels curts. Estampats poderosos per a dones atrevides, valentes i segures de si mateixes.

Tendències**Estiu, temps de vestits**

Els mesos calorosos són sinònim de vestits. Llargs o curts, estampats o lisos, de colors clars o cridaners, tant se val. La qüestió és gaudir d'aquesta vestimenta còmoda i fresca. Enguany són tendència els que arriben fins als peus, encara que totes les mides tenen protagonisme. Una bossa i un fulard no poden faltar per completar el look.

PER A TOTES LES OCASIONS

Marques com Pimkie han optat per les tonalitats pastel, línies rectes i denim. Una col·lecció entre *chic* i *trendy* amb què la majoria les dones s'hi poden sentir identificades, sigui quin sigui el seu estil i que, a més, es pot aprofitar per a qualsevol ocasió.

COMPLEMENTS

Els complements sempre tenen un paper cabdal a l'hora de definir un look. Ja siguin bosses estiuenques, fulards per acompanyar els vestits o les sabates, amb taló si són per a la nit.

Irlanda, país de penya-segats

LA BELLESA D'AQUESTS
REFUGIS NATURALS ELS
CONVERTEIX EN QUELCOM
MÀGIC QUE NO DEIXA
INDIFERENT QUI ELS VISITA

Per R. BANYERES

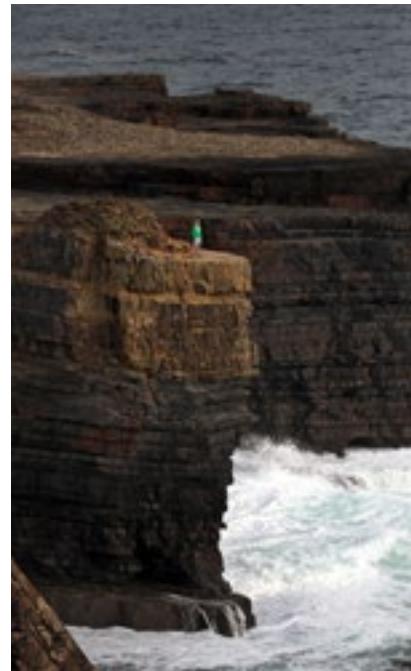
Motius per visitar Irlanda, sens dubte, n'hi ha molts. Ara bé, els amants de l'aigua i la natura no poden deixar passar per alt els bellíssims penya-segats d'aquest país. Avui volem fer un recorregut per quatre dels més emblemàtics.

Comencem pels penya-segats de Slieve League. Els seus 609 metres d'alçada els converteixen en els més alts de tot Europa. Els visitants no es poden perdre l'anomenada Ruta del Pelegrí o, en el cas dels més experimentats, aconseguir assolir el punt més alt fins arribar al Pas d'un Sol Home (One man's Pass). De ben segur que, facin la ruta que facin, quedaran impressionats. La mag-

- **Slieve League:** El penya-segat més alt d'Europa, amb 609 metres. Es icònic el seu Oneman's Pass, no apte per a tots els públics.
- **Kilkee:** Una bona opció per gaudir de la calma del paisatge sense massificacions turístiques.
- **Loop Head:** Situats al sud de l'illa. Fins i tot el cinema s'ha rendit al seu encant: aquí es va rodar el llargmetratge *Star Wars: l'últim jedi*.
- **Moher:** Els més famosos d'Irlanda. No resulta difícil veure-hi dofins saltant i fins i tot taurons.

nitud dels penya-segats, l'espectacular geografia i la fauna i flora de la zona crearan un record inesborrable en la memòria.

Altres penya-segats imprescindibles són els de Moher. Probablement els més famosos del país. Les seves icòniques vistes, l'espectacular paisatge que els envolta i la fauna que pobla la zona han estat clau per obtenir la qualificació de Geoparc Global de la Unesco. S'hi poden trobar tot tipus d'aus i animals marins. De fet, no és estrany veure grups de dofins saltant per l'aigua i fins i tot taurons pelegrins. Quan les onades es trenquen a les roques i el vent les impulsa enllaire, sentir-ne l'aigua i la brisa a la cara es converteix en una

sensació única que posa de manifest la força del mar.

En tercer lloc trobem els penya-segats de Kilkee, una petita localitat del comtat de Clare, que els dóna nom. D'alçada menor que els *cliffs* de Moher, els penya-segats Kilkee són menys turístics i una bona opció per gaudir de la calma del paisatge, un bé molt preuat en aquest temps de pandèmia, en què la distància social s'ha convertit en quelcom de primera necessitat. S'hi poden practicar rutes diferents de més o menys distància que permeten descobrir joies de la natura com les piscines naturals anomenades The Pollock Holes, o bé l'*Intrinsic Bay*, que porta aquest nom en ho-

nor del vaixell *Intrinsic*, enfonsat a la zona.

Per últim i, com se sol dir, no menys importants, hi ha els penya-segats de Loop Head, situats al sud de l'illa. S'hi arriba per una impressionant ruta banyada per uns paisatges encara més bells. I és que fins i tot el cinema s'ha rendit a la grandiositat de Loop Head. Aquí es va rodar *Star Wars: l'últim Jedi*. El far de 1854 és el protagonista de l'entorn. Des d'allà, en un dia clar, es poden admirar les muntanyes de Connemara al nord i les illes Blasket al sud. A més de les vistes, les aigües de Loop Head són perfectes per a activitats aquàtiques: pesca, caiac o submarinisme.

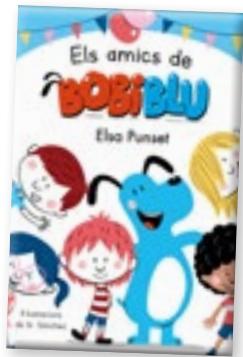
MANUAL DE UNA MANTIS RELIGIOSA
Camino Díaz (Ed. Milenio)

Novel·la. Madrid es desperta a l'estiu amb un espantós crim en les seves entranyes. Un home apareix assassinat i mutilat en un hostal del carrer Montera. Uns voldran venjar-se i altres, aplacar justament aquesta set de venjança.

ELS AMICS DE BOBIBLU
Elsa Punset (Beascoa)

Infantil. El tercer llibre de la nova col·lecció d'Elsa Punset per a públic preescolar. Bobi i Blu són inseparables. Aprenden junts, s'ajuden, riuen, s'enfaden, es reconcilien... Passen tant de temps junts que tots els anomenen BobiBlú. Per descobrir habilitats motores.

Notes al marge

El mar és blau

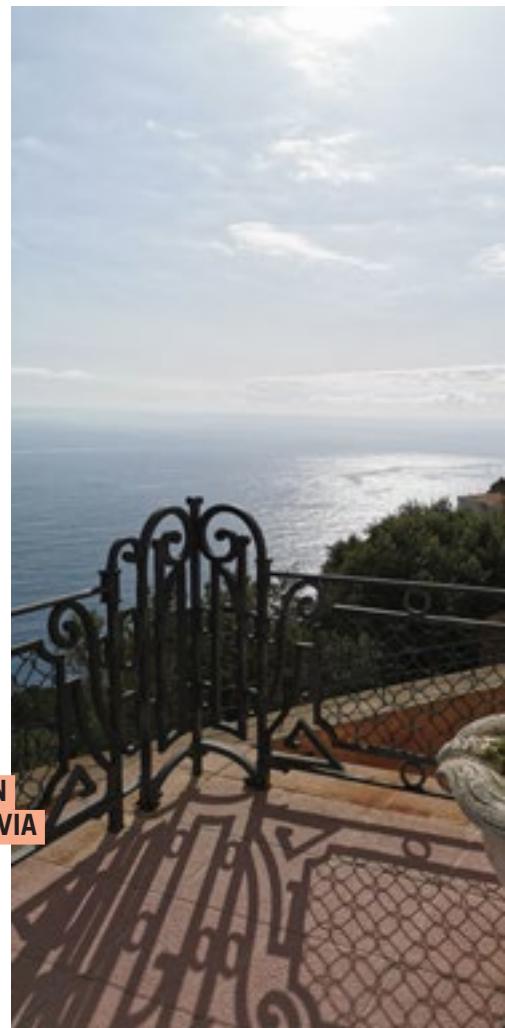
L'homenot crepuscular, però encara clarivident, i amb la memòria prou fresca per l'edat, que ens acosta Josep Valls a *Les històries de Josep Pla*, evoca amb emoció alguns indrets que ha visitat en el decurs d'una existència inquieta. Es declara enamorat de Girona, que "fa un efecte tremendo", sobretot la catedral: contemplant-la una tarda, es posa a plorar a llàgrima viva. Potser li porta records de joventut, quan estudiava el batxillerat en aquell barri antic on se sentia pertot una "flaire de bròquil o de col bullida, com si encara fóssim als temps del comte-duc d'Olivares". Si l'olor de la capital del Gironès –un topònim comarcal que detesta– sempre l'ha via intriga, pel que fa al color ho té clar: "la vella Girona seria de color reumàtic". També hi va fer la mili, però només durant tres setmanes, hostatjat en una dispesa en què cada dia menjava mongetes tendres bullides, amb uns fils "exactament irrompibles" que es pensava que al

cap de seixanta anys encara no havia paït. En aquella època, hi havia moltes cases de "senyoretes", que costaven tres pessetes. "Era molt car, i durava molt poc".

De Girona n'elogia igualment la plaça del Vi, de proporcions quasi perfectes, si bé sota els seus porxos "els gironins sempre m'hi han fet una mica de pena", i el parc de la Devesa, d'aire francès, que presenta l'espectacle únic dels plataners "tocats del vinagre tardoral". També té

→

EL FAR DE SANT SEBASTIÀ, AL PALAFRUGELL NATAL DE PLA, ÉS ON L'ESCRITOR ASSEGURAVA QUE HAVIA APRÈS A ADJECTIVAR

DIARI DE WUHAN

Fang Fang (Columna/Seix Barral)

Diari. El 25 de gener de 2020 l'escriptora xinesa Fang Fang va començar a publicar un blog *online* documentant la vida a Wuhan durant la quarantena decretada arran del brot de coronavirus. Cada nit escrivia una entrada al blog.

per VIDAL VIDAL

LLOUIS PLA

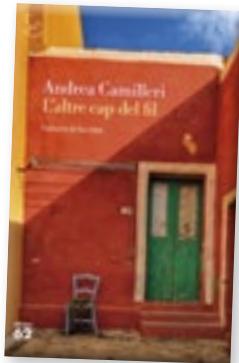
paraules amables per Besalú, una vila de "pedres molt importants".

El veterà rodamón repeteix un i altre cop que Itàlia és la seva segona pàtria. Roma, Volterra amb el museu etrusc, Bolonya i el restaurant Il Papagallo, on sosté que fan la millor lasanya del país (opinió que he pogut confirmar en un parell d'ocasions, amb vint anys entremig), si bé a l'hora de triar un lloc per viure, es decantaria per la tranquil·la illa grega de Zante, sense ruïnes ni turistes. Ara, per inspirar-se, tot i que no s'esmenta al llibre, l'enlairat far de Sant Sebastià, en terme del seu Palafregell natal, on deia que havia après a adjetivar, mentre caragolava un cigarret amb la vista perduda en la blavor infinita. "Desenganyis: la literatura consisteix a trobar l'adjectiu just en el moment precís, al costat de la paraula adequada, i tot seguit, escriure com si escrivís a la seva mare, o a un amic, o a l'oncle..." Sí, tot allò de la porta és blanca, la finestra és verda, el mar...

L'ALTRE CAP DEL FIL

Andrea Camilleri (Ed. 62)

Novel·la negra. Quina mala sort, la Lívia, la companya d'en Montalbano: per una vegada que aconsegueix convèncer en Salvo que es faci fer un vestit a mida, resulta que tot s'ha d'aturar perquè la víctima de l'insòlit homicidi que li toca investigar és ni més ni menys que la modista.

LOS JUGUETES DE LA GUERRA

Carolina Pobla
(Maeva)

Novel·la

Memòries de la II Guerra Mundial

POBLA PUBLICA 'LOS JUGUETES DE LA GUERRA'

Per REDACCIÓ

Un vespre de tardor a Barcelona, a Violeta, la mare de l'autora, li comuniquen la mort del seu germà Víctor. I amb la notícia arriba la gran revelació: Víctor era adoptat. El 1942, Elsa, vídua d'un aviador de la Luftwaffe i mare de sis fills, entre ells Violeta, torna al poble de Baviera en el qual va passar els estius de la seva infància. Vol allunyar els seus fills de la guerra però es troba la casa familiar reconvertida en hospital militar. Van a viure en una casa al camp, però ella ajudarà a l'hospital. També és una dona jove, que viurà una intensa història d'amor.

SES BUBOTES
Bipolar (Flor y Nata Records)

Pop. Els mallorquins han tret el seu quart àlbum íntegrament a les plaformes digitals. Les cançons tenen en comú el desig de portar alegria i bones vibracions.

ORIOL SALTOR
Mirall (Discmedi/Blau)

Guitarra. Saltor publica el seu tercer treball discogràfic en solitari: 16 cançons entre repertori propi i versions que agradaran als amants de la guitarra clàssica i flamenca.

LU ROIS
Microcosmos (Bankropper/TBC Produccions)

Cançó d'autor. Projecte compartit al costat del guitarrista Santi Careta i la teclista Laia Vallès, en què constueixen una nova sonoritat.

Metal

A punt el nou simfònic i directe de Metallica

EL DISC, 'S&M2', ESTÀ PREVIST QUE SURTI EL DIA 28

Per R. B. B.

La banda de heavy metal Metallica té previst publicar el dia 28 d'aquest mes el seu nou disc, *S&M2*. Es tracta de l'àlbum en directe que han gravat juntament amb l'Orquestra Simfònica de San Francisco i documenta en àudio i vídeo els concerts oferts el 6 i 8 de setembre de 2019 al Chase Center de San Francisco (EUA). Produït per Greg Fidelman amb James Hetfield i Lars Ulrich, aquest disc recull més de dues hores i mitja de música i pren el testimoni del previ *S&M*, premiat amb un Grammy, que els va unir a aquesta mateixa orquestra de 80 músics en 1999 per gravar les primeres versions simfòniques de les seves cançons. Segons ha precisat la discogràfica, estarà disponible en multitud de formats diferents que abasten des de l'àlbum digital a 4LPs de vinil, 2CDs i versions en DVD i Blu-ray. Hi haurà també una edició limitada de "caixa deluxe" amb tots els formats anteriors, a més de partitures i sorpreses.

METALLICA →
S&M2

FIRMA FOTO

La tria

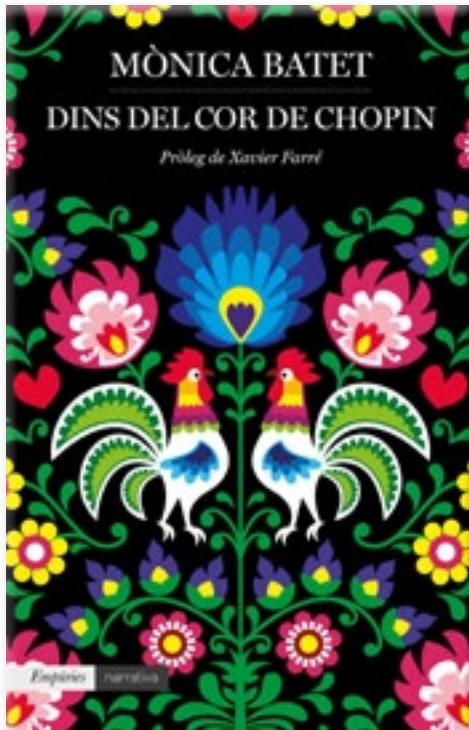
per ANDREU LONÇÀ

Ombres al cor de Polònia

Dins del cor de Chopin, escrit per Mònica Batet (1976), és un llibre de contes que gira al voltant de la història moderna de Polònia. El pròleg de Xavier Farré, coneixedor de la llengua polonesa i de la seua literatura, ens en situa les coordenes culturals. És el seu primer volum de contes que, al meu entendre, no acaba de posseir la gràcia, la tècnica i la força interior que un lector normal li demana per omplir les hores més intenses de la canícula. És una manera inexacta, aproximativa, de dir que l'autora no aconsegueix infondre o transmetre en l'ànim i la intel·ligència del lector un mínim d'emoció i d'intel·ligència. Sap greu perquè un lector acut als llibres perquè li omplin una certa buidor existencial però quan aquests llibres no actuen de manera vibrant o enraonada, el lector se sent decebut.

Al centre de *Dins del cor de Chopin* es pot resseguir una fascinació per l'ànima de Polònia, per la cultura de Polònia, cultura turmentada i profunda, que reconec que no sabem ni coneixem en la profunditat que caldia: només alguna espurna de lectura, algun autor, algun llibre parpellegen en la consciència. Em sembla, des de la meua perspectiva de lector una mica escaldat i no gaire segur de posseir cap veritat absoluta, que la clau de l'error del llibre és aquesta: fer bascular

ES POT RESSEGUIR LA
FASCINACIÓ PER LÀNIMA
DE POLÒNIA, PER LA SEVA CULTURA
TURMENTADA I PROFUNDA

tots els contes en una matèria que deu ser apassionant per a l'autora, però és freda i distant per al lector. Un estil massa realista, massa burocràtic, massa desapassionat no aconsegueix transmetre la fascinació que s'hi intueix. Només dues excepcions: el primer i el darrer conte, en què hi treu el cap la narradora com a personatge, aquí s'hi entreveu una certa palpitació vital.

En descàrrec seu diria que costa

molt tocar bé les tecles d'una altra societat. Ni és fàcil ni és senzill, i l'autora ha fracassat en la temptativa. Potser, abans, caldia un bon assaig sobre Polònia i després ja en parlaríem. També podria ser que en orquestrar un llibre de contes sobre un sol assumpte, el joc literari és a tot o a res. Allò que a l'autor li sembla apassionadament consistent, al lector li sembla insubstancial, el deixa indiferent. Podria ser que un altre motiu fos la dèria dels escriptors d'ara d'escriure volums que continguin una certa homogeneïtat: que parlin del mateix, en definitiva. Podria ser una demanda dels editors: "si escrius contes, que girin al voltant d'un eix temàtic", et vindrien a dir. "Ja costa prou de vendre contes com perquè cada conte vagi a la seua", afegirien.

El fet és que no he trobat un riu de passió que m'hagi commogut ni a penes cap relat que pugui recordar amb alegria ni cap història que em plagui de relligar per més que la narradora hi hagi posat intenció. He deixat el volum en la lleixa dels llibres inacabats, dels volums que esperen als llimbs un altre temps que els redimeixi, i els salvi de l'arena de l'oblit.

2.0

Cotxe brut, art pur

EL DIRTY CAR ART CONSISTEIX A DIBUIXAR ELS VEHICLES APROFITANT LA POLS DEPOSITADA

Per R. BANYERES / Fotos de PROBOYNICK/SCOTT WADE

Un **cotxe brut** i ple de pols fa molt mal efecte. Si dormen a la intempèrie, l'acumulació de pols és immediata i, si plou fang, ja no cal dir res més. Ara bé, com que sempre hi ha qui sap aprofitar totes les situacions, aquesta també. Hi ha una tendència que du per nom Dirty Car Art (és podria traduir com "l'art dels cotxes bruts"), que consisteix precisament en això. Utilitzar els vehicles com a teles i la pols, com si fos pintura. I els seus artífex n'aconsegueixen fer veritables obres d'art. Llàstima que sigui efímer. Així, hi ha referents internacionals que, igual com els graffiters, utilitzen pseudònims per plasmar el seu art.

Un bon exemple podria ser el del rus Nikita Golubev que, amb la firma ProBoyNick, comparteix a les xarxes socials bona part de les obres que dibuixa. Ha explicat en

més d'una ocasió que, quan surt al carrer, no sap on ni què acabarà dibuixant.

Tot depèn del que es trobi. Di buixa sobre diferents tipus d'automòbils, però aquells que més li criden l'atenció són les caixes de càrrega de camions i furgonetes. Les temàtiques també són molt variades però, sens dubte, la natura és una de les seves preferides.

Un altre referent, en aquest cas dels EUA, és Scott Wade. En el seu cas, fins i tot ha estat protagonista de grans esdeveniments organitzats per firmes d'automòbils, on ha reproduït indrets icònics dels EUA. Ell ha dibuixat des de la icònica imatge de Pipa Middleton d'esquena mentre li aguantava la cua del vestit de núvia a la seva germana, Kate Middleton, quan va casar-se amb el príncep Guillem d'Anglaterra, fins a paisatges, passant per obres d'art com la famosa Gioconda.

N'Apps i cols

per JOAN TEIXIDÓ

www.joanteixido.com contacte@joanteixido.com [@joanteixidopau](https://twitter.com/joanteixidopau)

La incògnita Telegram

L'aplicació de missatgeria Telegram és una de les grans incògnites del món digital. D'entrada, pel seu origen, va ser creada l'any 2013 per dos programadors russos, en contraposició de l'aplicació de missatgeria imperant d'aquells dies, WhatsApp, que després va ser comprada per Facebook. També és curiós el seu model de negoci, ja que no en consta. De fet, és conegut que aquest tipus d'aplicacions neixen per aglutinar un gran munt d'usuaris, com més millor, per acabar venent-la a un comprador major, com va ser el cas de la mateixa WhatsApp, que mai ha aconseguit tenir ingressos, malgrat ser l'aplicació més utilitzada a nivell mundial. Això és el que es coneix com a Startups, que un dia tractarem amb més deteniment.

Una altra incògnita té a veure amb els continguts i privacitat. Per un costat garanteix la privacitat dels seus usuaris, però això implica que també s'hi comparteixin quantitats ingents de continguts il·legals, privats i, fins i tot, prohibits. I finalment, queda pendent el dubte de l'ús dels usuaris. Molts hi

entreuen quan WhatsApp té problemes de seguretat o corren rumors de pèrdua de privacitat, però en la realitat molts pocs usuaris l'utilitzen de forma recurrent per a les seves comunicacions diàries.

Sigui com sigui, Telegram no deixa d'ampliar funcions. La darrera que hem conegit és que augmenta la capacitat d'enviament d'arxius fins a les 2 giges. És una capacitat tan alta que sembla difícil creure que hagi estat pensada per a un ús mòbil, sinó més aviat per a usos d'escriptori, gràcies a l'aplicació nativa per a ordinadors que permetrà enviar arxius d'aquesta gran mida.

Potser volen atacar l'aplicació reina d'enviament d'arxius, WeTransfer? Podria ser, malgrat que l'ús de WeTransfer està molt estès. Amb la nova actualització podem posar-nos vídeos a la imatge de perfil, i inclou noves funcionalitats respecte als xats i a les emoticons.

Sigui com sigui, seguirem de prop els moviments d'aquesta xarxa social que, com deia al començament, suscita un grapat d'incògnites.

AMB LA NOVA ACTUALITZACIÓ
PODREM POSAR-NOS VÍDEOS A
LA IMATGE DE PERFIL

De rossegons per Susanna Barquin

Correspon-sabilitat

Després de la revisió que va portar a terme l'Institut d'Estudis Catalans fa quatre anys, *corresponsabilitat* s'escriu definitivament amb dues erres. Això, però, no es tradueix en una responsabilitat més gran. La incorporació de la segona erra s'ha de circumscriure estrictament en l'àmbit ortogràfic. La corresponsabilitat s'entén habitualment com relatiu a un repartiment equitatiu de les tasques domèstiques entre totes les persones que conviuen en una llar. Els consells que des de les institucions es donen per a promoure la corresponsabilitat són del tipus: dialogar entre tots els membres sobre la importància del repartiment de tasques i els beneficis que comporta; negociar i organitzar torns; planificació setmanal; educar els infants atorgant-los tasques d'acord amb la seva edat; ensenyar habilitats domèstiques a aquells que mai no les han fet; fer alguna tasca quotidiana en equip per a gaudir-ne tots plegats; col·laborar en el manteniment de la casa neta i endreçada perquè després no sigui tan feixuga la neteja; consensuar l'organització de les tasques més farragoses; i dedicar temps per compartir les estones de descans. Aquests són consells extrets de la web del departament de Treball, Afers Socials i Famílies, però n'hi ha d'altres sem-

blants d'altres institucions. Crec que ha estat els últims mesos quan hem vist proliferar aquest mot en àmbits diferents al domèstic. I està bé perquè, finalment, la responsabilitat és un valor social, tant públic com privat, i la responsabilitat compartida ens acostaria a un model de societat més participativa. Almenys en el plà del teòric. Un exemple pràctic de corresponsabilitat que tinc present és el que m'expliquava un directiu de recursos humans d'una empresa industrial. Deia que la direcció s'havia hagut d'imposar als enginyers de manteniment perquè escoltessin els operaris quan s'espantllava una màquina. L'operari, aquesta és la idea, coneix la màquina, i quan l'enginyer l'escucha, s'estalvia temps en les reparacions. Alhora, els operaris se senten més implicats en el bon funcionament de l'organització. Què els passava als enginyers?, vaig preguntar jo, doncs que pensaven que ells en sabien prou i no havien de consensuar res amb un operari. La tornada al curs escolar és un dels reptes que afrontem socialment: famílies, professorat i la societat en conjunt. Perquè, ens agradi o no la procreació, l'objectiu vital de la Humanitat és la perpetuació de l'espècie en les millors condicions. En les circumstàncies actuals, i tenint molt present l'anècdota sobre els enginyers i els operaris, em costa entendre les protestes d'alguns professionals de l'educació que no comparteixen les raons per les quals cada centre ha d'elaborar la seva proposta de tornada a les aules. Potser no han entès que ells, finalment, són els que millor coneixen cada centre.

Racons amb encant

per Clara Cerviño

La Fageda d'en Jordà

Si no pots més amb la calor i vols gaudir d'un dia
fresc a la natura no ho dubtis, la Fageda és a tan lluc.

"El caminant, gran entra en aquest lloc,
començà a caminar-hi a pe a poc;
compta els seus passos en la gran quietud"

Fragment del poema de Joan Maragall

MILLOREM LA TEVA VIDA

El descans més còmode i saludable

- Llit amb 2 motors i 5 zones de descans.
- Tacs autobasculants amb suspensió.
- Matalàs de viscoelàstica 4 cm.
- Funda desenfundable i rentable.
- Alçada matalàs +- 20 cm.

420€

Sofà 3 places Mod Ergoplus de 193 x 91 cm amb 2 motors i 2 seients relax de molla ensacada, per afavorir un bon descans de la zona lumbar i cames.

590€

0%
finançament

Com sempre ...

ELS MILLORS PREUS

Botonera relax

Sofà chaiselongue reversible Mod Brio de 230x140 cm amb pouff arcó.

470€

www.eurosomni.com

A 40 Km de les botigues , imports superiors a 250 €

LLEIDA: C/ Ivars d'Urgell, 16

ARTESA DE SEGRE: Ctra. d'Agramunt, 55

Tel. 973 203 969 Gran exposició en descans

Tel. 973 400 392 Obrim diumenges al matí